

MILYEN SZINHÁZAK ÁLLANAK A MAGYAR KULTURA SZOLGÁLATÁBAN?

□ A főváros színházaival kezdem, mert kulturális hivatásról lévén szó, — a jogrend szerint övék az elsőség!

□ Fájdalom a valóságban nem így van. A fővárosi színházak közül nagyon kevesen teljesítik azt a feladatot, melyet különösen nálunk Magyarországon egy kulturintézménynek teljesítenie kell és bizony az állami színházakat kivéve, elvértve akad a fővárosi színházak egyik-másikának jelentősebb művészi sikere.

□ A legtöbb fővárosi színház idegen szerzők kétes értékű darabjait dédelgeti, magyar zeneszerzőinkből pedig már kiölttek minden ambíciót és munkakedvet a fővárosi színházak, valamint a közönség is, amelynek jórésze csak az érzékiség felé hajló színműveket és a könnyen emészthető operetteket kedveli.

□ Pedig mennyivel könnyebb a fővárosban színházat igazgatni, mint vidéken, ahol több a kritikus, mint a közönség és ahol mindenki jobban ért a színházhoz mint maga a színházgató!

□ Mégis, ha azt akarjuk vitatni, hogy mennyiben fontos kulturális intézmény a színház, akkor vidékre kell mennünk, ahol minden esetre jelentősebb eredményt érünk el.

□ Vidéken ezuttal tíz elsőrendű, 5–6 másodrendű és körülbelül 10–12 harmad és negyedrangú színház működik. — Sokat lehetne azon vitatkozni, hogy művészi szempontból üdvös dolog-e a harmad és negyedrangú, kevés működő taggal rendelkező színházak létjogosultsága — de ezt most nem teszem, — csupán annak a beigazolására szoritkozom, hogy ezeknek a kisebb vidéki színházaknak tagjai még ma is a 60 év előtti időköt élnek és a nagyon is vidéki közönség is úgy viselkedik velük szemben, mintha csepürágók lennének. Igen sokszor megtörténik, hogy a hatóságok valósággal zsarnokoskodnak egy-egy ilyen kisebb vándorcsoport felett ahelyett, hogy jóakarattal és szeretettel támogatnák törekvéseiket, mert hiszen

még a legjobb körülmények között sem jut ki nekik más, a nagyon is nyomoruságos megélhetésnél. A művészetért való rajongás és egy szebb jövő reménye táplálja ezeket a szegény páriákat, a kik nem akarják belátni, hogy Magyarországon a kisebb vidéki helyeken nincs szükség a kultúra olyan fajtájára a mit ők hirdetnek. Itt a kulturát pótolja a bor, a kártya, — na meg a politizálás. —

□ A disznótörök, keresztelők és névnapok teljesen kielégítenek minden kulturális igényt és még az irodalom iránti érdeklődésüket is kielégíti egy-két pornografiától hemzsegtető nyomtatvány.

□ Szomorú állapot ez, de így van! A vidéki színházakkal többet kellene törődni a kormánynak és a hatóságoknak is. —

□ Ma már az emberiség idegrendszerére más. Száz ember közül egy akad, a ki képes arra, hogy órák hosszáig olvasson vagy, hogy napi idejéből csak egy keveset is szenteljen arra, hogy az irodalommal foglalkozzék. A napigondok, a megélhetés nehéz problémája unottá és idegessé teszi az emberiséget és éppen ezért szabad idejét szívesebben tölti szórakozással.

□ Van-e nemesebb és kellemesebb szórakozás a színháznál, ha ez hivatása magaslatán áll? — Nincs és nem is volt soha! — A színházban az ember nem csak szórakozik — de e szórakozás mellett lelkileg művelődik, — maga előtt látja a jót, a rosszat — a szépet és kevésbé szépet és még hozzá idegrendszerének megerőltetése nélkül megismeri az irodalom legújabb termékeit, nemcsak a színháziakat — de az írókat — zeneszerzőket és azok műveit is könnyű szerrel és alaposan megismerheti.

□ De nemzeti szempontból is elsőrangú feladatot teljesít Magyarországon a színház. Tessék csak átnézni a legújabb népszámlálás adatait — alig van város az országban, melyre egy kis jóakarattal rá

ne lehetne fogni, hogy nemzetiséglakta hely — sőt igen sok város van olyan is, a melyekben nyilvános helyen csak akkor lehet hallani magyar szót, ha véletlenül magyar szintársulat tartja előadásait!

□ Arról nem is beszélek, hogy annak a sok analfabétának, kiknek szintén ez az ország ad kenyeret — csak akkor van fogalma a lelki műveltségről vagy a szellemi szórakozásról — ha gyakrabban járhat színházba.

□ Elismerem, hogy a kormányban meg van a jóakarát — de téves uton jár! — Ezreket költenek el a vidéki munkásgymnasiumok felállítására — és semmi eredmény, — kötéllal kell fogni a látogatókat! De nem is csoda — felnőtt ember, a kinek nincs türelme — nem szeret magolni. Más uton kell ezeknek a lelki műveltséget megszerezni és erre az egyetlen hely a színház!

□ Igenis én bátran ki merem mondani, hogy Magyarországon, ahol annyi mindenféle nemzetiség és annyi analfabéta van, a vidéki szintársulatok az iskolákkal egyenrangú kulturális missiót teljesítenek!

□ Hogy a magyar vidéki színészet nem áll olyan magas nívón, mint kellene és hogy különösen a kisebb vidéki társulatok előadásai nem ragadják magukhoz a közönséget, ennek is a kormány és a hatóságok az okai.

□ Tessék a kisebb helyeken alkalmas színjátszó helyiségekről gondoskodni, hogy ne legyen kénytelen egy-egy kisebb szintársulat vendéglőkben, fészerekben vagy ponyvák alatt minden külső illúzió mellőzésével a kényszer hatása alatt játszani.

Tessék erre kötelezni a hatóságokat épp úgy, mint az iskolák felállítására.

□ Tessék a kormánynak gondoskodni arról, hogy a vidéki szintársulatok ne csak könyöradományt — de fontos hivatásuk teljesítéséhez megfelelő támogatást kapjanak.

□ Sokkal nagyobb szükség van Magyarországon jó vidéki szintársulatokra, mint a muzeumok és kulturpalotákra.

□ Az állattenyésztésre újabb két milliót helyeztek kilátásba, — ez mind szép — mind üdvös dolog, — de talán az emberiség szellemi és lelki műveltségének istápolása is van olyan fontos.

□ Nem a vidéki színészet helyzetét akarom én pusztán vázolni és nem is föltétlenül azon szeretnék segíteni. Elvégre a vidéki színészek legnagyobb részét hazája iránti szeretet, lelkesedés és a művészet iránt érzett lángoló hev hozta és láncolja e keserves pályához és ezek a jó emberek hajlandók szívesen továbbra is megküzdeni a nyomorral és nélkülözésekkel.

□ Nemcsak nekünk van szükségünk az államra, — az emberiségnek sokkal nagyobb szüksége van mireánk! Példa bizonyítja, hogy minden virágzó és művelt államban az irodalom és színművészet első helyet foglal el.

□ Németországban közel 500 színház van és ezek közül több mint 50 színház kap a császár külön pénztárából szubvenciót.

□ Nálunk a fővárosi színházakkal együtt sincs az egész országban összesen 50 színház.

□ És micsoda különbség? Németországban majdnem minden embernek van érzéke a kultúra iránt és majdnem minden ember német!

□ És nálunk? — Majdnem ugyan!

NÁDASY JÓZSEF.

SZÍNHÁZI JEGYZETEK.

□ Három magyar darab bemutatója teszi emlékezetessé az elmúlt január havát. A Magyar színházban színrekerült „Fiuk és lányok“, a Nemzeti színházban bemutatott „Rajongó Bolzay leány“ és a Vigszínház újdonsága „A medikus“. Sorrendben: Hajó Sándor, Szomoró Dezső és Bródy Sándor vonultak fel, hogy szolgálják a magyar kulturát. A kritika úgy a „Fiuk és lányok“, mint a „Rajongó Bolzay leány“ körül nagyon megosztott. A véleménymegosztás — sietünk kijelenteni — nem a darab, illetve írójuk irodalmi kvalitásait érintette; Hajóval szemben (Fiuk

és lányok) az erkölcsi érzés berzenkedett, míg Szomorónál (Rajongó Bolzay leány) a publikum-érzés lázadozott. Hajóval szemben erotikát emlegettek; való, sok ebben a darabban az erotika, ám korántsem annyi, mint volt a Magyar színház előadásában. Világosan szólva: a „Fiuk és lányok“-at akkor láthatta volna a közönség a szerző elgondolásában, ha egy magyar szerző olyan ur lehetne a színházzal szemben, mint egy francia szerző. Sajnos a magyar szerzőt lenézi, meghamisítja a színház. A magyar színházi igazgató azt hiszi, hogy azzal, hogy egy